

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Ludmily Valentové a soudců JUDr. Lenky Matyášové a JUDr. Václava Novotného v právní věci žalobkyně **J. M.**, právně zast. Mgr. Jiřím Šolcem, advokátem se sídlem v Písku, Prokopova 339, proti žalovanému **Finančnímu úřadu v Písku**, se sídlem Nábřeží 1. máje 2259, Písek, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 11. 10. 2006, č. j. 10 Ca 128/2006 – 18,

t a k t o :

Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 11. 10. 2006, č. j. 10 Ca 128/2006 – 18, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobkyně podala včas kasační stížnost proti usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 11. 10. 2006 č. j. 10 Ca 128/2006 - 18, kterým byla odmítnuta žaloba; touto se žalobkyně podle ust. § 82 a násl. zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“) domáhala zákazu pokračování porušování práv žalobkyně spočívající v odmítnutí žalovaného jednat se zplnomocněným zástupcem společnosti K. n. s. r. o. v likvidaci, na jejíž majetek byl prohlášen konkurz.

V žalobě uvedla žalobkyně, že jako jednatelka a současně likvidátorka výše uvedené společnosti udělila plnou moc daňovému poradci ke zjišťování daňových nedoplatků u správce daně. S takto zvoleným zmocněncem však bylo žalovaným odmítnuto jednat s odůvodněním, že na majetek společnosti byl prohlášen konkurz a jedinou osobou oprávněnou udělovat taková zmocnění je správce konkurzní podstaty. Žalobkyni tak bylo

znemožněno společnost zastupovat a správní orgán významně zasáhl do jejích povinností uložených § 17 a násl. zákona o konkurzu a vyrovnání.

Krajský soud v napadeném usnesení odkázal na znění § 82 s. ř. s., které vymezuje, co je možno považovat za nezákonný zásah, dále na § 85 s. ř. s., vymezující, kdy je žaloba na ochranu před nezákonným zásahem nepřipustná. Krajský soud dospěl k závěru, že dle ust. § 14 odst. 1 zákona o konkurzu a vyrovnání, prohlášením konkurzu přechází oprávnění nakládat s majetkem podstaty, a podle písm. h) zanikají rovněž úpadcovy příkazy a plné moci. V souladu s ust. § 14a téhož zákona přechází na konkurzního správce oprávnění vykonávat práva a plnit povinnosti, které podle zákona a jiných právních předpisů přísluší úpadci. Žalovaný dle krajského soudu postupoval v souladu s platnou právní úpravou, kdy k nahlížení do spisu úpadce a případně také k podání žádosti o vystavení potvrzení o stavu na daňovém účtu úpadce byl legitimován konkurzní správce, který mohl k realizaci takového práva zmocnit třetí osobu. O nezákonný zásah se tedy v daném případě nejednalo, když do veřejných subjektivních práv žalobkyně zasaženo nebylo, neboť žalobkyně není osobou jejíž práva by byla neumožněním daň. poradci Ing. M. nahlédnout do daňového spisu společnosti K. n. s. r. o. v likvidaci dotčena. Jednání žalovaného, které žalobkyně popsala ve svém návrhu, není zásahem do veřejných subjektivních práv žalobkyně ve smyslu § 82 s. ř. s. a nejsou tak splněny podmínky řízení /ust. § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s./.

V kasační stížnosti žalobkyně (dále též stěžovatelka) napadá usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 písm. d) a e) s. ř. s., tj. nepřezkoumatelnost spočívající v nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů rozhodnutí a pro nezákonnost rozhodnutí o odmítnutí návrhu. Stěžovatelka uvádí, že v odůvodnění napadeného usnesení je podrobně popsáno, z jakých důvodů krajský soud posoudil postup správce daně jako plně legitimní se závěrem, že se o nezákonný zásah do veřejných subjektivních práv stěžovatelky nejednalo. Takovému stavu ovšem odmítnutí návrhu odporuje, a proto předně namítá, že soud nemůže žalobu, která dle jeho mínění věcně důvodná není, odmítnout, nýbrž dle ust. § 87 odst. 3 s. ř. s. zamítnout. Odkaz krajského soudu na ust. § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s. není případný, když za výlukou řízení nelze považovat skutečnost, že se o nezákonný zásah do veřejných subjektivních práv nejednalo. Soud tak nastolil situaci, kdy návrh odmítl a ve skutečnosti současně o podaném návrhu, včetně obsáhlé argumentace, meritorně rozhodl. Stěžovatelka namítá, že svým podáním (žalobou) brojila proti zásahu do svých práv. Odvolání proti rozsahu v jakém bylo umožněno nahlédnout do spisu může podat toliko daňový subjekt, v daném případě osoba odlišná od stěžovatelky, a proto stěžovatelka neměla jinou možnost k nápravě stavu, než podání správní žaloby. Navrhuje usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích zrušit.

Žalovaný se v písemném vyjádření ztotožňuje s právním názorem krajského soudu, přitom konstatuje, že stěžovatelka nebyla žádným způsobem krácena na svých právech. Navrhl kasační stížnost zamítnout jako nedůvodnou.

Nejvyšší správní soud přezkoumal kasační stížností napadené usnesení krajského soudu v souladu s ustanovením § 109 odst. 2 s. ř. s., v rozsahu důvodů, které stěžovatelka uplatnila. Z úřední povinnosti poté přihlédl k tomu, že napadené rozhodnutí je nepřezkoumatelné. (§ 109 odst. 3 s. ř. s.).

Na tomto místě je třeba podotknout, že úkolem Nejvyššího správního soudu nebylo v tomto řízení činit závěry o tom, zda k nahlížení do spisu úpadce a případně také k podání žádosti o vystavení potvrzení o stavu na daňovém účtu úpadce byl legitimován pouze konkurzní správce, neboť o tom mu v případě odmítnutí návrhu rozhodovat již nepřísluší. Úkolem Nejvyššího správního soudu v případě odmítnutí návrhu krajským soudem může být toliko přezkoumání postupu krajského soudu v tom směru, zda pro takový postup soudu, tedy odmítnutí návrhu, byly dány zákonné důvody.

Nejvyšší správní soud předně shledal k námitce stěžovatelky usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích nepřezkoumatelným pro nedostatek důvodů. Krajský soud v odůvodnění označil důvody, které jej vedly k odmítnutí žaloby dle § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s. a to nedostatek podmínek řízení. Jak uvedl krajský soud, v případě neumožnění nahlížení do daňového spisu spol. K. n. s. r. o. v likvidaci zmocněnci ustanoveného stěžovatelkou (jako likvidátorkou společnosti), za situace, kdy je na majetek společnosti prohlášen konkurz a za společnost jedná správce konkurzní podstaty, nejde o nezákonný zásah do veřejných subjektivních práv stěžovatelky. Z uvedeného krajský soud dovodil neodstranitelný nedostatek podmínek řízení. Dle názoru Nejvyššího správního soudu je napadené rozhodnutí ve smyslu ust. § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. nepřezkoumatelné.

Ochrana veřejných subjektivních práv fyzických a právnických osob poskytovaná správními soudy má subsidiární povahu ve vztahu k ochraně poskytované správními orgány. Tam, kde se lze ochrany domoci v rámci systému veřejné správy, je na tom, jehož práva byla ohrožena nebo porušena, aby nejprve využil této možnosti. Ochrana poskytovaná správními soudy však nastoupí teprve poté, co nebylo dosaženo nápravy či ochrany v rámci samotného systému veřejné správy. Odpovídá to základní koncepci správního soudnictví jako kontroly veřejné správy a nikoli náhrady v její věcné kompetenci.

Ochrana před faktickými nezákonnými zásahy veřejné moci do práv osob, které nejsou rozhodnutími ani jinými individuálními akty, poskytuje soudní řád správní v ustanovení § 82. Citovaný zákon používá výrazu zásah samostatně, odděluje od něj dále pokyny a donucení; na druhou stranu současně uvádí zásah jako legislativní zkratku. Obecně tyto pojmy nedefinuje ani soudní řád správní, ale ani správní řád. Právní nauka mluví o bezprostředním zásahu v souvislosti se správní činností k odvrácení nebezpečí, které bezprostředně ohrožuje právem chráněné zájmy. Touto činností tak veřejná správa zasahuje do právních poměrů osob, které toto ohrožení vyvolaly, popř. třetích osob, a omezuje je v jejich právech. Vedle zásahu spočívajícího v pravomocném rozhodnutí ve věci samé, které může soud v řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu zrušit, je tak nutno dovozovat i jiný zásah, za který judikatura považuje zpravidla jednorázový, protiprávní a zároveň protiústavní útok orgánů veřejné moci vůči veřejným subjektivním právům, který v době útoku představuje trvalé ohrožení po právu existujícího stavu, nemá však podobu rozhodnutí. Musí se jednat o přímý zásah do právní sféry (porušení práva na sféru osobní svobody, práva na ochranu vlastnictví, nepřípustné omezení subjektivního veřejného práva podnikat a provozovat jinou hospodářskou činnost, zásah do práva na soukromí a případně též do dobré pověsti, v rozporu s právem na respektování obydlí). Takový jiný zásah soud nemůže zrušit, může však orgánu veřejné moci zakázat, aby v porušování dotčeného práva pokračoval.

Účelem ochrany poskytované dle § 82 s. ř. s. je tedy zajistit ukončení nezákonného zásahu správního orgánu, proti kterému se nelze bránit jinými právními prostředky. Žaloba na ochranu před nezákonným zásahem je určena výhradně k tomuto účelu, ve všech ostatních případech je nepřijatelná. Podle ust. § 87 odst. 3 s. ř. s. pak soud v řízení o ochraně před nezákonným zásahem zamítne žalobu, není-li důvodná.

V případě neumožnění nahlédnout do spisu spol. K. n. s. r. o. v likvidaci se o nezákonný zásah zasahujících do subjektivních práv stěžovatelky nejednalo. Neumožnění nahlédnutí do daňového spisu nezákonným zásahem z povahy věci být ani nemůže, neboť tímto úkonem ani v jeho důsledku k výše uvedeným narušením nedochází. Stěžovatelka, sama jako fyzická osoba, nikoliv jako osoba oprávněná jednat za právnickou osobu, není ani přímo zkrácena na svých právech, není vystavena ani žádnému reálnému omezení.

Nejvyšší správní soud tedy souhlasí s věcným posouzením povahy tvrzeného nezákonného zásahu, jež krajský soud shledal nedůvodným, shledal však vadu v procesním postupu soudu, resp. ve způsobu rozhodnutí o žalobě. Krajským soudem výše uvedené právní posouzení stran naplnění podmínek § 82 s. ř. s. a následné vyslovení závěru, zda jde či nejde o nezákonný zásah, je dle názoru Nejvyššího správního soudu rozhodováním o věci samé. Pokud krajský soud zvažoval naplnění jednotlivých znaků, kterými je definován nezákonný zásah, přičemž dospěl k závěru, že tomu v dané věci tak není, nejedná se o nedostatek podmínek řízení dle § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s., nýbrž o nesplnění definičních znaků nezákonného zásahu dle § 82 s. ř. s. Žaloba je v důsledku nesplnění podmínek ust. § 82 s. ř. s. podle § 87 odst. 3 s. ř. s. nedůvodná, nikoli neprojednatelná.

Za podmínky řízení lze označit předpoklady, při jejichž splnění lze ve věci meritorně rozhodnout. V případě žaloby dle § 82 s. ř. s. musí být splněny obecné podmínky na straně účastníků řízení, tj. způsobilost být účastníkem řízení, procesní způsobilost, a dále dle citovaného ustanovení musí být též splněna povinnost tvrzení žalobce, že byl přímo zkrácen na svých právech nezákonným zásahem. Závěr o tom, zda se skutečně jednalo o nezákonný zásah, kterým by žalobkyně mohla být na svých právech přímo zkrácena, je již hmotněprávním posouzením věci, dle něhož je posouzena důvodnost žaloby. Pakliže krajský soud žalobu odmítl, avšak v odůvodnění se zabýval nejenom procesněprávním posouzením podmínek řízení, ale i meritorně rozhodoval o důvodnosti žaloby a samotné existenci resp. neexistenci nezákonného zásahu, je takové rozhodnutí nepřezkoumatelné.

Nejvyšší správní soud proto dospěl k závěru, že Krajský soud v Českých Budějovicích nesprávně posoudil podmínky stanovené § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s., v důsledku čehož vydal nepřezkoumatelné rozhodnutí o odmítnutí žaloby. Přestože v samotném hmotněprávním posouzení důvodnosti žaloby Nejvyšší správní soud rozhodnutí Krajského soudu v Českých Budějovicích nezpochybnil, byl v souladu s § 109 odst. 3 s. ř. s. povinen z úřední povinnosti vytknout nesprávnou formu rozhodnutí jakožto vadu řízení před soudem, která má za následek nepřezkoumatelnost rozhodnutí o věci samé. Je-li návrh soudem odmítnut, má toto rozhodnutí pro navrhovatele jiné právní důsledky, než meritorní zamítnutí žaloby. Pochybení soudu tak nelze posoudit jako formální nedostatek, který by neměl vliv na práva a povinnosti stěžovatelky. Nejvyšší správní soud proto napadené usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích dle § 110 odst. 1 ve spojení s § 109 odst. 3 s. ř. s. zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

V dalším řízení je Krajský soud v Českých Budějovicích vázán právním názorem vysloveným v rozsudku zdejšího soudu (§ 110 odst. 3 s. ř. s.), rozhodne tedy o podané žalobě v zákonem předepsané formě. Ve svém rozsudku rozhodne i o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

P o u ě n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 16. března 2007

JUDr. Ludmila Valentová
předsedkyně senátu